

24.01.2022

Asia/16

§ 59

Valtuutettu Eva Biaudetin toivomusponsi lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevien palvelujen saatavuuden turvaamisesta myös ruotsin kielellä

HEL 2021-005705 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 HUSin lausunto 11.8.2021
- 2 Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön lausunto 10.8.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 5.5.2021 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 5.5.2021 Vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloitetta terapiatakuun toteuttamisesta kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuutettu Eva Biaudetin ehdottaman toivomusponnen: "Hyväksyessään kaupunginhallituksen esityksen terapiatakuun toteuttamisesta valtuusto edellyttää selvitettävien mahdollisuuksien turvata saatavuus lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukeviin palveluihin myös ruotsin kielellä, kouluissa sekä opiskelijoille mahdollisesti YTHS-yhteistyössä."

Kaupunkistrategian 2021-2025 mukaisesti Helsingissä otetaan terapia-takuu käyttöön vuonna 2022. Tämä toteutetaan lisäämällä varhaisen vaiheen mielenterveyspalvelujen ja lyhytpsykoterapian saatavuutta ja saavutettavuutta, laajentamalla matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja ja jatkamalla lasten ja nuorten mielenterveyspalveluketjun parantamista yhteistyössä HUSin kanssa. Myös vahvempaa psykiatrista ja monialaista hoitoa tarvitsevien hoitomahdollisuuksista huolehditaan.

Kaupunki järjestää mielenterveys- ja päihdepalvelut monikanavaisesti perus- ja erityistasolla yhteistyössä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) kanssa. Palveluja tuotetaan kaksikielisesti. Ruotsinkielisiä kuntalaisia palvelee heidän äidinkielellään. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) palvelee suomeksi ja ruotsiksi.

Alle kouluikäisten mielenterveyden kehitystä tuetaan ruotsinkielisissä neuvolapalveluissa. Perhekeskuksen varhaisen tuen palveluja tarjotaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Lapsiperheiden ruotsinkielisiä palveluja on keskitetty Kallion perhekeskukseen.

Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajan äidinkieli on ruotsi 12:ssa ruotsinkielisessä koulussa. Myös koululääkäri on ruotsin kielen taitoinen. Toisen asteen ruotsinkieliset opiskelijat saavat opiskeluhuollon palvelut omalla äidinkielellään. Saatavana on myös mielenterveys- ja päihdetyöhön suuntautuneen sairaanhoitajan ruotsinkielistä palvelua. Nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevia palveluja tarjotaan kaksikielisesti mm. Miepissä ja Nuorisoasemalla sekä sähköisissä palveluissa.

Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevia palveluja vahvistetaan ja kehitetään ruotsinkieliset palvelut huomioiden Tulevaisuuden sote-keskushankkeessa sekä rakenneuudistushankkeessa. Sosiaali- ja terveystoimiala tekee yhteistyötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, HUSin ja ruotsinkielisten toimijoiden mm. järjestöjen kanssa.

Toivomusponnen johdosta on saatu sosiaali- ja terveyslautakunnan, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön lausunnot. Lautakunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota kiireellisten ja pysyvien toimenpiteiden tarpeellisuuteen, jotta lasten, nuorten ja opiskelijoiden kielelliset oikeudet tarjotuissa mielenterveyspalveluissa toteutuvat.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

24.01.2022

Asia/16

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 HUSin lausunto 11.8.2021
- 2 Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön lausunto 10.8.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 30.11.2021 § 289

HEL 2021-005705 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Eva Biaudetin toivomusponnosta, joka koskee lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevien palvelujen saatavuuden turvaamista myös ruotsin kielellä kouluissa ja opiskelijoille mahdollisesti YTHS-yhteistyössä:

"Käsitellessään terapiatakuun toteutumista valtuusto edellytti selvitettävien mahdollisuudet turvata saatavuus lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukeviin palveluihin myös ruotsin kielellä kouluissa sekä opiskelijoille mahdollisesti YTHS-yhteistyössä.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Helsingissä kaupunki järjestää mielenterveys- ja päihdepalvelut monikanavaisesti perus- ja erityistasolla Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) kanssa yhteistyössä. Lisäksi Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) tarjoaa terveydenhuoltopalveluja ruotsin kielellä suomalaisten korkeakoulujen opiskelijoille. Terapiatakuun toteuttamisessa pääsy perusterveydenhuollosta oireen mukaiseen psykososiaaliseen hoitoon tai psykoterapiaan taattaisiin kuukauden kuluessa yhteydenotosta.

Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevat ruotsinkieliset palvelut sosiaali- ja terveystoimialalla

Sosiaalihuoltolaissa tarkoitetaan lapsella alle 18-vuotiasta henkilöä ja nuorella 18–24-vuotiasta henkilöä. Suomen nuorisolaki määrittelee nuoren alle 29-vuotiaaksi. Terveydenhuoltolaissa vastaavia ikämääritelmiä ei ole, mutta laissa säädetään lasten ja nuorten palveluista. Terveydenhuoltolaissa lapsella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole vielä täyttänyt 18 vuotta. Nuorella tarkoitetaan terveydenhuoltolain 53 §:ssä henkilöä, joka on täyttänyt 18 vuotta mutta ei 23 vuotta. Yleisesti nuoreksi aikuiseksi katsotaan noin 20–30-vuotiaat, joiden ikäkauden kehitystehtävässä keskeistä on siirtyminen nuoruudesta aikuisuuteen. Helsingin kaupungissa turvataan lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevien palvelujen saatavuus myös ruotsin kielellä. Sosiaali- ja terveystoimialalla palveluita tuotetaan kaksikielisesti, ja henkilöstö palvelee ruotsinkielisiä kuntalaisia heidän äidinkielellään.

Alle kouluikäisten mielenterveyden kehitystä tuetaan ruotsinkielisissä neuvolapalveluissa, ja perhekeskuksen varhaisen tuen palveluja tarjotaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Lapsiperheiden ruotsinkielisiä palveluja on keskitetty Kallion perhekeskukseen palvelemaan kaikkia ruotsinkielisiä helsinkiläisiä perheitä. Lapsille ja nuorille tarjotaan muun muassa ruotsinkielistä lapsiperheiden kotipalvelua ja perhesosiaalityön perheille sosiaaliohjausta ja perhetyötä.

Ruotsinkielinen kouluterveydenhuolto jatkaa neuvolatoiminnasta alkannutta yhteistyötä perheiden kanssa. Kouluterveydenhuoltoon kuuluvissa 12 ruotsinkielisessä koulussa, esimerkiksi Drumsö lågstadiet, Botby grundskolan ja Hoplaxskolan, on terveydenhoitaja, jonka äidinkieli on ruotsi. Lisäksi koululääkäri on ruotsin kielen taitoinen. Helsingin kaupungin ruotsinkielisten koulujen yhteydessä toimiva kouluterveydenhuolto edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä toimii oppilashuollossa moniammatillisesti ja perhekeskeisesti varhaisen puuttumisen periaatteella.

Opiskeluterveydenhuollon palvelut koskevat Helsingin lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita. Toisen asteen ruotsinkielisissä

oppilaitoksissa henkilöstö palvelee ruotsiksi. Helsingin kaupungin opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat ruotsinkieliset oppilaitokset Yrkesinstitutet Prakticum, Tölö gymnasium, Brändö gymnasium sekä Gymnasiet Lärkan. Kaikissa näissä oppilaitoksissa toimii terveydenhoitaja, jolla on ruotsi äidinkielenään. Oppilaitosten vastuulääkäri on ruotsinkielinen. Saatavana on myös mielenterveys- ja päihdetyöhön suuntautuneen sairaanhoitajan ruotsinkielistä palvelua. Lisäksi kouluterveydenhuollon alle kuuluu Helsingin Rudolf Steiner -koulu, jossa annetaan palveluja myös ruotsiksi. Tavoitteena on koulun ja oppilaitosten roolin vahvistaminen ennaltaehkäisevässä mielenterveystyössä ja matalan kynnyksen palvelumallissa.

Nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevia palveluita tarjotaan kaksikielisesti eri palvelumuodoissa; muun muassa Miepin ja Nuorisoseman palveluissa, terveysasemilla sekä toimialan psykiatrian yksiköissä ja tiimeissä. Nuorten ja nuorten aikuisten palveluissa on kehitetty nykyistä parempaa palveluiden porrasteisuutta sekä yhteistyötä ja työnjakoa eri toimijoiden välillä.

Sähköiset palvelut lisäävät lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevien palveluihin saatavuutta Helsingin kaupungin uudistuvissa sosiaali- ja terveystoimialalla rakennetaan sähköisiä palvelumuotoja. Sosiaali- ja terveystoimiala tarjoaa esimerkiksi matalan kynnyksen sähköistä Behöver hjälp (Tarvitsen apua) -palvelua ruotsiksi. Behöver hjälp on sähköinen yhteydenottokanava, joka on käytettävissä ajasta ja paikasta riippumatta vuorokauden ympäri. Lisäksi uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän Apotin Maisa-asiakasportaalissa voi valita ruotsinkielisen version ja asioida äidinkiellään ruotsiksi.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön ruotsinkieliset palvelut

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) on kaksikielinen sairaanhoitopiiri, joka tarjoaa erityistason palveluita suomeksi ja ruotsiksi. Lisäksi HUS kehittää jäsenkuntien kanssa palvelujen sujuvaa yhteistyötä ja katkeamattomia palveluketjuja. Terapiatakuun edellyttämän palvelun järjestämiseen henkilöstö valitaan siten, että velvollisuus tuottaa palvelua suomeksi ja ruotsiksi täyttyy. Nuorisopsykiatrian rekrytointihaasteiden takia ruotsinkielisiä lääkäripalveluja on ollut haasteellista tarjota joka yksikössä ja tällöin asiakkaille mahdollistetaan omakielinen palvelu toisesta yksiköstä etäasioinnin avulla. HUS ja Helsingin kaupunki kehittävät yhdessä lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevia palveluja.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) palvelee kaksikielisissä kunnissa opiskelijoita sekä suomeksi että ruotsiksi. Perustutkinto-opiskelija saa YTHS:llä esimerkiksi hoitokäyntiin liittyvät lääkärintlausunnot, todistukset, lääkemääräykset, hoito-ohjeet ja hoitoyhteenvedot äidinkielellään, ellei muuta asian yhteydessä ole erikseen sovittu. YTHS panostaa korkeakouluopiskelijoiden mielenterveyden tukemiseen etenkin koronapandemian aiheuttamassa muutoksessa, joka heikensi monien opiskelijoiden hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä.

Ruotsinkielisten palvelujen yhteistyörakenteet

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan yhteistyörakenteet tukevat ruotsinkielisten palveluiden järjestämistä. Sosiaali- ja terveystoimialan ruotsinkielisten palvelujen työryhmään kuuluu edustajia eri palveluista sekä hallinnosta. Ruotsinkielisten palvelujen työryhmän toimintaa tukevat alatyöryhmät perhekeskuksen, terveys- ja hyvinvointikeskuksen sekä senioripalveluiden toimintamalleissa. Toimialan ruotsinkieliset työryhmät tukevat kaupungin ruotsinkielisten toimijoiden verkostojen vahvistamista, ruotsinkielisten palvelujen kehittämistä sekä palvelut ylittävää yhteistyötä.

Henkilöstön ruotsin kielen osaamista vahvistetaan kielikoulutuksilla ja osaamisen kehittämisen toimenpiteillä. Sosiaali- ja terveystoimialalla on tällä hetkellä rekrytointihaasteita kaikissa ammattiryhmissä, myös ruotsinkielisen henkilöstön saatavuudessa. Toimialalla tehdään oppilaitosyhteistyötä sekä tarjotaan ohjattuja harjoittelujaksoja ruotsinkielisten oppilaitosten opiskelijoille. Onnistuneet harjoittelujaksot luovat hyvää työnantajamielikuvaa, mikä edesauttaa ruotsinkielisten työntekijöiden saatavuutta ja rekrytointia. Kielellisen palvelutason ylläpitäminen huomioidaan, jotta tulevaisuudessa organisaatioratkaisuissa palvelee riittävästi ruotsin kieltä taitavaa henkilöstöä.

Yhteys sosiaali- ja terveystoimialan käyttösuunnitelmaan

Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen on nostettu tavoitteeksi sosiaali- ja terveystoimialan vuoden 2021 käyttösuunnitelmassa. Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevia palveluja vahvistetaan ja kehitetään Helsingissä ruotsinkieliset palvelut huomioiden, esimerkiksi osana Tulevaisuuden sote-keskus -hanketta. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun yhteydessä Rakenneuudistus-hankeessa edistetään ruotsinkielisten palveluiden yhteiskehittämistä. Sosiaali- ja terveystoimialalla tehdään yhteistyötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, HUSin ja muiden ruotsinkielisten toimijoiden, kuten järjestöjen kanssa.

Tulevaisuudessa mielenterveyden ja hyvinvoinnin ennakoiva edistäminen korostuu. Ruotsinkieliset palvelut ja niistä viestiminen ruotsin kielel-

lä vahvistavat ruotsinkielisten kuntalaisten osallisuutta, madaltavat kynnystä palveluihin hakeutumiseen ja edistävät mahdollisuuksia huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten palvelupolkuja sujuvoitetaan ja mielenterveyttä tukevien ruotsinkielisten palveluiden saatavuutta parannetaan.

Yhteenveto

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalla tuotetaan ruotsinkielisiä palveluja, jotta voidaan turvata kuntalaisten kielellisten oikeuksien toteutuminen ja palvella kuntalaisia heidän valitsemallaan kielellä, joko suomeksi tai ruotsiksi. Sosiaali- ja terveystoimialalla palveluiden kehittämisessä huomioidaan kielinäkökulmat, ja lisäksi palveluiden tarjoamisessa hyödynnetään jo olemassa olevia toimialan kaksikielisyyttä vahvistavia rakenteita. Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että nämä toimenpiteet edesauttavat mahdollisuuksia turvata lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevien palveluiden saatavuus myös ruotsin kielellä terapiatakuun edellyttämien palveluiden järjestämisessä.

Lautakunta on huolissaan siitä, miten ruotsinkielisten lasten, nuorten ja opiskelijoiden oikeus omakielisiin mielenterveyspalveluihin toteutuu. Asian korjaaminen edellyttää toimenpiteitä, sekä kiireellisesti että pysyvästi, jotta lain vaatimukset täytetään.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Lapset, nuoret ja nuoret aikuiset tarvitsevat tukea, sillä he ovat ikänsä vuoksi haavoittuvassa asemassa. Palvelujen tavoitteena on edistää lasten, nuorten ja nuorten aikuisten sekä heidän perheidensä toimintakykyä ja arjessa selviytymistä. Ennaltaehkäisevä mielenterveystyö vahvistaa lasten, nuorten ja nuorten aikuisten terveyttä ja hyvinvointia. Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyttä tukevien palvelujen saaminen vaivattomasti omalla äidinkielellään ruotsiksi on tärkeää. Saatavilla olevat äidinkieliset palvelut edistävät tutkimusten mukaan ruotsinkielisten kuntalaisten osallisuutta, palveluihin hakeutumista, hoitoon sitoutumista ja luottamusta sekä sitä kautta mahdollisuutta huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Ruotsinkielisten palvelujen saatavuutta edistetään olemassa olevilla ja suunnitelluilla toimilla."

Käsittely

30.11.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Björn Månsson: Lisätään lausunnon loppuun: Lautakunta on

24.01.2022

Asia/16

huolissaan siitä, miten ruotsinkielisten lasten, nuorten ja opiskelijoiden oikeus omakielisiin mielenterveyspalveluihin toteutuu. Asian korjaaminen edellyttää toimenpiteitä, sekä kiireellisesti että pysyvästi, jotta lain vaatimukset täytetään.

Kannattaja: puheenjohtaja Daniel Sazonov

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyyn vastaehdotuksen mukaisesti muutetun lausunnon.

09.11.2021 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Outi Forsström, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25651
outi.forsstrom(a)hel.fi